

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Quis motus liberi arbit. ad iustificationem requiratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

tritionis operans, & grām infundens: quia ut dicitur Eccl. 11. Facile est in oculis Dei honestate pauperē. Non autem per hoc excluditur usu liberi arbitrii, qui est in ipso instanti quo gratia infunditur. In hoc enim ostenditur perfectior communicatio diuine bonitatis, quod simul facit in homine habitum & actum iustitiæ, quam si faceret habitum tantum.

Ad XI. Dicendum, quod sicut sol est causa luminis non solum quantum ad esse, sed quantum ad fieri, ita est Deus est causa gratiæ, & quantum ad esse, & quantum ad fieri. Aliquid autem requiritur ad fieri rei quod importat quandam imitationem, quod non requiritur ad esse ipsius, sicut cum sit lumen in aere, requiritur quod aer se habeat in alio respectu ad solem quam ante, quod fit per motum solis, sine quo posset esse conseruatio luminis in aere sole semper præsentē. Et similiter ad fieri ipsius gratiæ requiritur quod voluntas alio modo se habeat ad Deum, quam prius, ad quod exigitur immutatio voluntatis, quæ sine usu liberi arbitrii non est in adultis, ut dictum est.

In isto. art.

Ad XII. Dicendum, quod aliqua dispositio requiritur ad fieri rei, quæ non requiritur ad esse rei, sicut patet, præcipue in generatione animalium & plantarum. Unde prohibet talibus dispositionibus cessantibus, postquam res iam facta est, eam nihilominus in suo esse conseruari. Et sic cessante motu liberi arbitrii qui erat necessarius ad iustificationem, potest iustitia habitualiter remanere.

Ad XIII. Dicendum, quod nihil prohibet aliquid naturaliter prius non posse fieri sine posteriori, quod tamen sine posteriori esse potest, sicut anima quæ cum sit causa corporis formalis, efficiens, & finalis, ut dicitur in 2. de Anima, est naturaliter prior corpore, potest esse sine corpore, cum tamen secundum ordinem naturæ non possit fieri, nisi in corpore, & similiter est de gratiæ & usu liberi arbitrii.

Ad XIII. Dicendum, quod corpus inficit animam originali peccato ex hoc ipso quod ei unitur. Hoc autem peccatum non respicit uoluntatem ipsius qui inficitur, sed naturam: & ideo non est mirum si ad huiusmodi infectionem usus liberi arbitrii non requiratur. Similiter autem anima pueri gratiæ consequitur ex hoc ipso quod Christo per sacramentum baptismi unitur, absque usu liberi arbitrii. In adultis uero requiritur usus liberi arbitrii ratione iam dicta.

In Cor. ar.

Ad XV. Dicendum, quod ex hoc, quod dicitur Deus prior ad miserendum, quam ad puniendum, non excluditur tam bonum, quam miserendo Deus in nobis operatur, quam malum quod Deus in nobis punit. quia bonum, secundum Dion. consistit ex una & integra causa, malum autem ex singularibus defectibus. Sed ex hoc ostenditur, quod Deus miseretur secundum id quod ex eo est, punit autem secundum id quod ex nobis est, quod est tale, ut ordinatum esse non possit nisi in penam, unde ex principali intentione miseretur, sed punit quasi præter intentionem uoluntatis antecedentis secundum uoluntatem consequentem. Et tunc ad propositum potest dici quod infectioni peccati originalis, qua anima inficitur antequam usum liberi arbitrii habeat, responderet per quandam similitudinem iustificatio puerorum ante usum liberi arbitrii.

Ca. 4. de dit. nom. part. 4. a med.

Ad XVI. Dicendum, quod res naturales per quandam uolentiã potest disponi ad formam, ut si principium dispositionis sit extra nil conferente uel passio, unde in eis dispositio ad formam non est ab aliquo principio intrinseco, sed ab extra, uoluntas tunc uolentiã pati non potest, & ideo non est similis ratio.

Ad XVII. Dicendum, quod Deus uirtutes in nobis operatur sine nobis uirtutes casualibus non tamen sine nobis consentientibus.

Ad XVIII. Dicendum, quod actus liberi arbitrii qui est in iustificatione impii, alio modo se habet ad habitum iustitiæ generalis, de qua dictum est, & alio modo se habet ad eius executionem & augmentum. Ad habitum quidem se non potest habere ut meriti, eo quod in ipso instanti iustitia infunditur que est principium merendi, sed se habet ut dispositio finis. Ad executionem uero iustitiæ & eius augmentum se habet in ratione meriti, quia per primum actum gratia informatum homo mereretur diuinum auxilium in prædictis. Sic ergo iustitia non redditur humanis operibus, quasi merces, sed iustitia augmetur, & continuatio aliquo modo habet rationem mercedis in cõparatione ad actus meritorios peccantes.

G

Ad XIX. Dicendum, quod licet Paulus an requam iustificatus esset, immediate gratiam fidei impugnet, tamen in ipso instanti iustificationis consentit per liberi arbitrii diuina gratia commotum. Motus enim gratiæ uoluntatis in instanti potest Deus alicui mittere, sine quo non est iustificatio, sed sine præparatione præcedenti iustificatio esse potest.

Ad XX. Dicendum, quod ista dispositio non requiritur propter impotentiã agentis, sed per conditionem recipientis, si uoluntatis quæ immutari non potest per uolentiã, sed proprio motu immutatur. Iste autem motus liberi arbitrii non solum se habet ad gratiam ut dispositio, sed ut cõplectatur operationes enim sunt quedam completiones habituum, unde perfectionem agentis antelatur, quod habitus inducatur simul cum sua operatione, quia perfectio effectus demonstrat perfectionem causæ.

ARTICVLVS IIII.

Utrum motus liberi arbitrii in Deum ad iustificationem requiratur.

Quarto queritur quis motus liberi arbitrii ad iustificationem requiratur, utrum scilicet motus in Deum. Et uidetur quod non. In hoc enim quod iustificationem sequitur, non requiritur ad iustificationem, sed moueri in Deum cum sit ex gratia, iustificationem sequitur, unde dicitur Tenor. 4. Conuertere nos Dñe, &c. ergo motus liberi arbitrii in Deum non est de his quæ requiruntur ad iustificationem.

¶ 2. Præ. Motus liberi arbitrii requiritur ad iustificationem ut dispositio quodam ex parte liberi arbitrii ad quod homo trahi indiget non pertinet ad liberum arbitrium, cum ergo ad hoc quod homo conuertatur in Deum, indigeat trahi, secundum illud Iob. 6. Non uenit ad me, nisi pater qui misit me, traxerit eum, uel quod motus liberi arbitrii in Deum non sit de his quæ ad iustificationem impii requiruntur.

¶ 3. Præ. ad iustitiam homo peruenit per uitiam timoris, nam qui sine timore est, non poterit iustificari, ut dicitur Ecclesiast. 1. sed per timorem homo non mouetur in Deum, sed magis in penam, ergo motus liberi arbitrii qui requiritur ad iustificationem impii, non est motus in Deum, sed dicendum, quod hoc uerum est de timore seruili, non autem de filiali.

¶ 4. Cõtra. Omnis timor fugam in sui ratione includit: sed per fugam aliquis recedit ab eo quod fugitur, non autem accedit ad ipsum, ergo ex hoc quod homo timet Deum, non mouetur in Deum, sed magis recedit a Deo.

¶ 5. Præ.

humane nature, homo non potest reparari nisi per mediatorem Dei & hominum Iesum Christum, quod quidem sacramentum. scilicet mediationis Christi sola fide tenetur: ideo ad iustificationem impii non sufficit cognitio naturalis, sed requiritur fides Iesu Christi uel explicita, uel implicite scilicet diuersa tempora, & diuersas personas. Et hoc est quod dicitur Ro. 3. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi.

AD OCTAVVM Dicendum, quod sicut intellectus principiorum naturaliter cognitorum se habet ad sapientiam, uel scientiam ratione acquisita in ratione principii, ita fides ad sapientiam infulam: unde primus motus cognitionis gratuita in Deum non est sapientie, uel scientie infulse, sed fidei.

AD NONVM Dicendum, quod licet sint multi articuli fidei, non tamen oportet quod actu omnes cogitentur in ipso instanti iustificationis, sed solum quod cogitentur secundum hunc articulum, quod est iustificans, & peccata remittens, in quo includitur implicite articulus incarnationis & passionis Christi, & aliorum quæ ad nostram iustificationem requiruntur.

AD DECIMVM Dicendum, quod motus humilitatis consequitur motum fidei secundum quod aliquis considerata altitudine diuine maiestatis seipsum ei subiicit, & ita motus humilitatis non est primus, quod requiritur iustificatione.

AD VNDICESIMVM Dicendum, quod in iustitia generalis, de quantum loquimur, includit ordinatio debita hominis ad Deum, ut supra dictum est, & sic tamen fides quod spes, quod charitas sub huiusmodi iustitia continentur.

AD DVODECIMVM Dicendum, quod peccatum prohibet gratiam precipue ratione auersionis, & ideo ad remouendum hoc prohibens, requiritur conuersio liberi arbitrii in Deum.

ARTICVLVS V.

Verum in impii iustificatione requiritur motus liberi arbitrii in peccatum.

Art. 7. Inius
quasi.

1. e. q. 113.
art. 5.

Quæritur, utrum in iustificatione impii requiratur motus liberi arbitrii in peccatum. Et videtur quod non. Motus enim charitatis ad remissionem peccatorum sufficit. Luc. 7. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: sed motus charitatis est directus in Deum: ergo ad iustificationem impii sufficit motus in Deum, & non requiritur motus in peccatum.

¶ 2. Præter. Bonum incommutabile est efficacius, quam bonum commutabile: sed conuersio ad bonum commutabile sufficit ad hoc, quod homo incurrat peccatum: ergo conuersio ad bonum incommutabile sufficit ad hoc, quod homo iustificetur.

¶ 3. Præter. Homo non potest moueri in peccatum nisi de peccato cogitetur: nullus autem cogitare potest de eo quod memoria non tenet: contingit autem aliquando oblitum esse peccati commissi: si ergo ad iustificationem impii requiritur motus liberi arbitrii in peccatum, ut quod talis, quod est peccatorum suorum oblitus, numquam possit iustificari.

¶ 4. Præter. Contingit aliquando multis esse criminibus inuolutum. si ergo motus liberi arbitrii in iustificatione requiritur, ut pari ratione quod eum oporteat in illo instanti de singulis suis peccatis cogitare, quod est impossibile: non enim est maior ratio de uno, quam de alio.

¶ 5. Præter. Quicumque conuertitur in aliquid sicut in fine ultimum, ex hoc ipso ab alio fine auertitur ultimo, quod impossibile est unius esse multos fines ultimos: sed homo quoniam mouetur per fidem formatam in Deum, mouetur in ipsum sicut in fine ultimum: ergo ex hoc ipso auertitur a peccato, & ita non ut esse necessarius aliquis motus liberi arbitrii in peccatum.

¶ 6. Præter. Non est idem motus a peccato, & in peccatum,

sicut nec ab albo, & in album: sed iustificatio est motus a peccato: ergo non est motus ad peccatum. Sed contra est, quod in psal. 3. dicitur. Confitebor aduersum me in iustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei: sed homo non potest hoc dicere, nisi de peccato cogitando: ergo motus liberi arbitrii in peccatum ad iustificationem requiritur.

¶ 2. Præter. Ad iustificationem impii contritio requiritur, quæ est prima penitentiae pars, per quam peccata tolluntur: sed contritio est dolor de peccato: ergo motus liberi arbitrii in peccatum requiritur in iustificatione impii.

RESPON. Dicendum, quod iustificatio impii addit aliquid supra iustificationem simpliciter. Nam iustificatio simpliciter importat solummodo iustitiam infulsam, sed super hoc addit iustificatio impii remissionem culpæ: quæ quidem remissio non fit solum per hoc, quod homo desinit a peccato, sed aliquid amplius requiritur. Vnde Augustinus dicit in lib. de Nup. & concup.: Si peccando desisteret, hoc esset non habere peccata, sufficeret ut hoc nos moneret scriptura, Fili peccasti, non autem sufficit, sed addidit, Et de præteritis deprecare, ut tibi remittantur. Sic ergo ad iustificationem simpliciter requiritur conuersio hominis per liberum arbitrium in causam iustificantem, quæ est motus liberi arbitrii in Deum: sed supra hoc in iustificatione impii requiritur, quod conuertatur ad destructionem peccati præteriti. Sicut autem conuersio in Deum fit per hoc, quod homo cognoscit Deum per fidem, & eum amat, & gratiam desiderat, seu sperat: oportet quod conuersio liberi arbitrii in peccatum sit per hoc, quod homo se peccatorem recognoscit, quod est humilitatis, & peccatum præteritum detestatur, ut pigeat fecisse, & iterare non uelit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod dilectio non potest esse sine detestatione eius quod a Deo separatur: & ideo præter motum dilectionis in Deum requiritur in iustificatione peccati detestatio. Vnde & Magdalena cui dictum est, dimissa sunt ei peccata multa, lacrymas emisit pro peccatis.

AD SECUNDVM dicendum, quod conuersio in bonum incommutabile sufficit ad iustificationem simpliciter, sed ad iustificationem impii requiritur etiam motus in peccatum, ut dictum est: quia ad hoc quod homo iustificetur a peccato præterito, non solum sufficit quod iustitiam uelit, & non peccet, sed quod contra præteritam iniquitatem operetur detestatio ipsam. Non autem in eo qui peccat requiritur detestatio Dei, uel iustitiæ, nisi ex consequenti: quia id quod est bonum, nullus habet odio, nisi in quantum est incommutabile alteri bono quod diligit. Vnde peccator non nisi per accidens odit iustitiam, & Deum, ex hoc ipso uidelicet quod amat immoderate bonum commutabile.

AD TERTIUM dicendum, quod non est necessarium, quod aliquis in ipso momento iustificationis de hoc, uel illo peccato determinate cogitet: sed solum quod doceat se propria culpa a Deo esse auertum uel absolute, uel sub conditione, si scilicet auertus est, quod scilicet aliquis ignorat an unquam per peccatum incommutabile a Deo auertus fuerit: & per huiusmodi motum ille qui oblitus est de peccato conteri potest.

AD QUARTVM dicendum, quod omnia peccata conueniunt in auersione a Deo, ratione cuius gratia impediunt: unde ad iustificationem non requiritur, quod in ipso iustificationis momento aliquis de peccatis singulis cogitet, sed sufficit quod cogitet de hoc, quod per culpam suam est auertus a Deo. Recogitatio